

DE OPPOSITIE IN DE CPN.

Samenvatting.

De geroyeerde opposanten uit het partijbestuur van de CPN, Gerben WAGENAAR, Henk GORTZAK, Mevr. LIPS-ODINOT, Bertus BRANDSEN en Frits REUTER verweren zich gezamenlijk tegen de beschuldigingen van Paul de GROOT c.s.

De oppositie geeft via een "initiatief-comité" een "bulletin" uit, dat circa éénmaal per 14 dagen verschijnt.

Op 15 mei jl. is onder de naam "De Brug", maandblad "voor Vrede en Socialisme" onder redactie van Henk GORTZAK, het eerste nummer van het door de oppositie aangekondigde orgaan verschenen.

GORTZAK en Mevr. LIPS bezochten plaatselijk vooraanstaande partijleden in het land ten einde hun standpunt te verdedigen. Op 29 april en 6 mei 1958 belegde de oppositie groep te Amsterdam vergaderingen, waarin Gerben WAGENAAR een uiteenzetting van de zienswijze van de opposanten gaf.

De oppositie tracht zich o.a. door het uitgeven van steunbonnen - in dezelfde waarden als de contributie-zegels van de partij - financiële middelen verschaffen.

In het orgaan "De Brug" wordt nogmaals nadrukkelijk bevestigd, dat het niet in de bedoeling ligt een nieuwe partij te stichten en dat de oppositie aan de communistische leerstellingen blijft vasthouden.

De meeste sympathie voor de opposanten komt uit een aantal Amsterdamse partij-afdelingen. Buiten Amsterdam zijn er zelfs enige afdelingen die zich in meerderheid voor de oppositiegroep hebben uitgesproken.

mei 1958.

VERTROUWELIJK

DE OPPOSITIE IN DE CPN.

De leiding van de oppositie.

De eerste berichten omtrent het uitbreken van het conflict in de leiding van de CPN in de zomer van 1957 wezen op het bestaan van een groep opposanten in het partijbestuur, welke gevormd werd door Cor GEUGJES, Bertus BRANDSEN, Frits REUTER, Gerben WAGENAAR, Henk GORTZAK, Mevr. LIPS-ODINOT en Freek MEIS. In het laatst van 1957 zag het er enige tijd naar uit, dat GEUGJES, BRANDSEN en REUTER alleen zouden blijven staan en dat de anderen zich van hen afzijdig zouden houden of althans de zaak niet op de spits wilden drijven. Freek MEIS was inmiddels overstag gegaan en had de zijde van Paul de GROOT gekozen. Tegen het einde van maart 1958 kozen WAGENAAR en GORTZAK evenwel openlijk de zijde van BRANDSEN en REUTER. Zoals bekend is werden in de daarop volgende zittingen van het partijbestuur op 2 en 3 april WAGENAAR, GORTZAK, BRANDSEN en REUTER als partijlid geroyeerd en werd Mevrouw LIPS als lid van het partijbestuur afgezet. Zij werd enkele weken later door haar partijafdeling als lid geroyeerd.

Cor GEUGJES, die in december 1957 gelijk met BRANDSEN vrijwillig uit het partijbestuur was getreden, nam geen deel aan de tegen Paul de GROOT en het huidige partijbestuur gerichte activiteiten van de andere ex-partijbestuurders. Hoewel hij fel tegen De GROOT c.s. gekant blijft is hij nog partijlid.

Op 15 april jl., in de zitting van de Tweede Kamer, voerde GORTZAK het woord namens de andere geroyeerden. Hij lichtte de Kamer in over het ontstaan van de oppositie en betoogde dat de oppositie zich beschouwde als een fractie. Zichzelf diende hij daarbij aan als de voorzitter van deze fractie. Gerben WAGENAAR verklaarde op 29 april, dat het doel van de oppositie was het vormen van een "losvaste groep".

Activiteiten van de oppositie-groep.

Een van de eerste handelingen van de georganiseerde oppositie na het roeyement van WAGENAAR, GORTZAK, REUTER en BRANDSEN was het in het leven roepen van een zgn. "initiatief-comité".

Secretaresse van dit "initiatief-comité" is Wilhelmina KLUTE, Leidsegracht 117 II te Amsterdam. KLUTE, een oude communiste die zich in de laatste tijd heeft doen kennen als een verklaarde vijandin van Paul de GROOT, was o.a. gedurende de paar eerste jaren na de oorlog huishoudster van het zgn. "Lou de Visser-huis" te Laren, een internaat, waarin het opleidingscentrum voor partij-kader was gevestigd. Als penningmeesteresse treedt op C.P. MULDER, echtgenote van de voorzitter van de EVC-bond voor kantoorbedienden, de BHBV, Sjef PIETERS. Deze mevrouw PIETERS was tot nu toe op politiek terrein een vrijwel onbekende figuur. Zij is secretaresse van het communistische zangkoor "Morgenrood" te Amsterdam.

Het eerste werk van het comité bestond uit het organiseren van een soort "petitionnement". Daarin drongen de ondertekenaars-leden van de partij er bij het partijbestuur op aan terwille van het behoud van de partij de kolommen van "De Waarheid" en het theoretische partij-orgaan "Politiek & Cultuur" open te stellen voor een principiële discussie over het conflict.

Het comité gaf tot heden 3 bulletins uit gericht "aan de leden van- en sympathiserenden met de communistische partij". De inhoud van de bulletins bestaat uit bijdragen, waarin het optreden van de oppositie wordt verklaard en verdedigd. In bulletin no. 3 waarin tevens een oproep tot steunverlening is opgenomen wordt, onder de titel "De dolkstoot-legende", getracht de beschuldiging van het partijbestuur, dat WAGENAAR en GORTZAK met hun verklaringen, respectievelijk van 20 en 21 maart 1958, waarin zij zich openlijk tegen het beleid van Paul de GROOT uitspraken, de partij een "dolkstoot in de rug" hebben toegebracht, uitvoerig te weerleggen.

Het orgaan.

Het eerste nummer van het door de oppositie aangekondigde eigen orgaan verscheen omstreeks half mei 1958 onder de titel "De Brug", maandblad voor Vrede en Socialisme, onder redactie van

Henk GORTZAK. Abonnementsprijs: per maand f 0,40; per half jaar f 2,25; per jaar f 4,50. Het eerste nummer is typografisch uitstekend verzorgd en is gedrukt op prima papier. Het telt 16 pagina's. Het bevat bijdragen o.a. van G. WAGENAAR, H. GORTZAK, B. BRANDSEN en B. van der HEUL. Verreweg het grootste deel van de ruimte is besteed aan aanvallen op Paul de GROOT c.s. en de verdediging van de oppositie tegen de door het partijbestuur ingebrachte beschuldigingen.

Persoonlijk contact.

Een ander door de oppositie toegepast middel tot het werven van aanhang bestaat in het persoonlijk bewerken van vooraanstaande partijleden, van wie vermoed wordt, dat ook zij niet met de leiding van Paul de GROOT ingenomen zijn. Afgezien van REUTER en BRANDSEN met hun volgelingen in de EVC, die zich voor wat dit betreft in de kringen van de vakbeweging niet onbetuigd laten, zijn het vooral GORTZAK en mevrouw LIPS, die zich daarmee belast hebben. Onder meer te Arnhem en Nijmegen is hun daarbij een niet onaanzienlijk succes toegefallen.

Een ander succes werd te Hilversum bereikt. Aldaar kon GORTZAK optreden als spreker in een 1 mei-vergadering, welke was uitgeschreven door de plaatselijke oppositie en naast de officiële 1 mei-bijeenkomst van de CPN-afdeling werd gehouden.

Ook belegde de oppositie reeds een "Werkersvergadering" en wel op 29 april jl. in "Bellevue" te Amsterdam waar Gerben WAGENAAR sprak voor ongeveer 100 à 120 genodigden. Tevens werd gelegenheid geboden tot discussie en het stellen van vragen en het afrekenen van ontvangen "steungelden". De vergadering werd op 6 mei voortgezet. Het aantal aanwezigen bedroeg toen circa 200.

Een reeks informatie-bijeenkomsten in het gehele land staat op het program.

Middelen van de oppositie-groep.

Door de oppositie-groep werden inmiddels steunlijsten uitgezet, waarop voor een willekeurig bedrag kon worden ingetekend. Voorts werd gewerkt met zgn. steunbonnen, ten bedrage van 10, 25 35 en 50 cent. Opvallend is, dat de waarden van deze bonnen

VERTROUWELIJK

dezelfde zijn als die waarin de contributiezegels van de partij worden uitgegeven. Blijkbaar wordt verwacht, dat de ex-partijleden met hetzelfde bedrag zullen steunen als zij voorheen aan contributie aan de partij afdroegen.

Een andere bron van inkomsten voor de oppositie-groep vormen de vergoedingen voor het lidmaatschap van de volksvertegenwoordigende lichamen. Zeer waarschijnlijk zullen bijv. WAGENAAR, GORTZAK, BRANDSEN en mevrouw LIPS een zelfde bedrag in de kas van de oppositie-groep storten als zij voorheen aan de partij moesten afdragen.

Het politieke standpunt van de oppositie-groep.

De opposanten maken van elke gelegenheid gebruik om met nadruk te betogen, dat zij het oprichten van een tweede communistische partij volstrekt afwijzen. Het streven is integendeel gericht op één communistische partij. De meningsverschillen, aldus de oppositie, hebben geen betrekking op de kernpunten van de partijpolitiek en hebben evenmin iets te maken met de doeleinden van de communistische partij. De opposanten zijn en blijven communisten en zullen aan de communistische principes blijven vasthouden, trouw aan de beginselen van het marxisme-leninisme.

Onze kritiek, aldus de opposanten in hun "mededeling, bestemd voor de pers" dd. 5 april 1958, betreft in het bijzonder het individueel en autoritair optreden van Paul de GROOT, die een beleid voert met ter zijde stelling van alle leninistische beginselen. Wij veroordelen de pogingen die ondernomen worden om elk lid van de CPN, dat kritiek op dit beleid uitoefent, verdacht te maken met het doel hem buiten de partij en de arbeidersbeweging te plaatsen.

De beschuldiging van Paul de GROOT, dat zij tegen het democratisch centralisme zijn, wordt door de opposanten van de hand gewezen. Wel verlangen zij meer vrijheid in de partij voor discussies en de toepassing van meer partij-democratie.

Betreffende het standpunt van de oppositie ten opzichte van de Sowjet-Unie en de internationale politieke vraagstukken schreef Gerben WAGENAAR in het maandblad "De Brug" o.a.:

VERTROUWELIJK

Wij zijn communisten en ontkennen niet de grote en beslissende resultaten, bereikt tijdens de opbouw van het socialisme, in de Sowjet-Unie, in China en elders. Wij zijn voor de internationale solidariteit met de socialistische machten en in het bijzonder met de socialistische Sowjet-Unie. De Sowjet-Unie is het machtigste socialistische land en met haar binden ons sterke banden, die, we bekennen het, nog hechter zijn geworden sedert het 20ste congres van de CPSU en de vastberaden strijd, die men daarginds tegen dogmatisme en sectarisme en zeer concreet tegen persoonsverheerlijking voert.

Wij zijn tegen Foster Dulles en Speidel, tegen raketbases in ons land en voor het verbod van atoomwapens. Wij staan op het standpunt van de klassenstrijd. Daartoe is vóór alles een werkelijk marxistische-leninistische partij nodig, maar de groep De GROOT heeft er een soort strafcompagnie van gemaakt met de discipline van een sergeant-majoor instructeur. In de praktijk is bij ons al jarenlang een partijdiscussie van te voren beslist door één man: De GROOT.

(Opmerkelijk is dat WAGENAAR zich uitsluitend tegen dogmatisme keert terwijl op de bijeenkomst der communistische partijen te Moskou (november '57) vastgesteld werd dat het revisionisme momenteel het hoofdgevaar van de communistische beweging is.)

De omvang van de aanhang van de oppositie.

Het is vooralsnog moeilijk een enigszins volledig beeld van de aanhang van de oppositie-groep te verkrijgen. De uitslag van de in de afdelingen gehouden stemmingen over moties van vertrouwen in het partijbestuur bieden in dit opzicht weinig houvast.

Gebleken is, dat slechts weinig partijleden de moed kunnen opbrengen zich in de afdelingsvergaderingen open en vrij uit te spreken. Toch konden in verscheidene van deze vergaderingen tekenen van twijfel worden waargenomen. De meeste sympathie voor WAGENAAR-GORTZAK c.s. komt uiteraard uit de Amsterdamse partij-afdelingen. De afdelingen in de stadswijken Transvaalbuurt, Tuindorp Oostzaan-Buiksloot en Jordaan en in de gemeente Diemen gaan hierbij vooraan. De moties van vertrouwen in het partijbestuur kregen daar een niet te verwaarlozen aantal stemmen tegen.

Ook uit verschillende andere districten kwamen berichten over het zich uitspreken van enkele leden tegen De GROOT en vóór de oppositie en over het optreden van verschijnselen van twijfel. Het bestuur van de afdeling Vaals achtte zich niet voldoende ingelicht om een uitspraak te doen. De afdeling Nijmegen stelt zich vrijwel geheel achter de oppositie evenals de afdeling Amersfoort. Een groot deel van de afdeling Hilversum verklaarde zich tegen het partijbestuur en vóór de oppositie. De overredingskunst van partijbestuurder HAKS vermocht geen verandering te brengen in het standpunt van een aantal vooraanstaande partijleden in Arnhem, die zich tegen het partijbestuur uitspraken. Ook in plaatsen als Groningen, Alkmaar, Den Haag, Rotterdam, Apeldoorn, Utrecht en in de Zaanstreek werd bij een kleiner of groter aantal partijleden sympathie voor de opposanten geconstateerd, zij het in veel mindere mate dan te Amsterdam.

mei 1958.